

F'din is-silta l-izbalji huma kkoreġuti bl-**aħmar**.

Sold għall-Ħamiem

Fil-misraħ tal-belt kellna għadd ġmielu ta' ħamiem. Meta konna żgħar, erħilna niġru warajhom, naqbduhom minn **denbhom**, meta **jirnexxilna**, u nerġgħu nħalluhom itiru minn idejna, qabel ma jgorrana magħhom bl-iskossi rrabjati u qliel li kienu jagħtu biex jaħarbu. Ġieli konna nibdew ngħodduhom, waħda, tnejn, tlieta, **erbġha**, u filli naslu sal-għaxra, u filli jidhlu f'xulxin, **iduru** 'l hawn u 'l hinn, u jkollna nieqfu jew nerġgħu nibdew ngħoddu b'qalbna **maqtugħa**.

Kull tajra kienet ħoxna u fuq tagħha, u l-ilwien tagħhom kienu jimlew u jsebbħu l-ambjent. L-art, miżgħuda **bihom**, donnha kienet timxi. Xi drabi mnalla kien hemm it-tgergir li kienu jagħmlu l-ħin kollu, għaliex il-ħwienet siekta u x-xjuħ jithaddtu b'lehen mitfi u mkarkar kienu jagħtu xejra ta' niket kbir. In-nies **kollha** kienu drawhom il-ħbieb speċjali tal-misraħ. Issa **jnaqqru** minn hawn u issa jduru lil hinn, ħielsa daqs ir-riħ u ħfief ftit inqas **minnu**, issa **jittajru** fuq xi sigra xiha li kulhadd kien jafha l-istess sa minn ċkunitu, u issa jħufu bl-akbar kordjalità ma' riglejn kull **min** kien hemm. Ma **kinux jibzġhu** jew jitgerrxu, u la mill-**uċuħ** qodma u lanqas minn dawk li ġieli dehru fostna għal ftit, bħall-**għasafar** tal-passa.

“Sold għall-ħamiem, sinjur, sold għall-ħamiem,” kien dejjem **iredden** Vestru. Minn xħin jisbaħ sa nżul ix-xemx tas-soltu, nafu dejjem fil-misraħ, kuljum kuljum, sajf u xitwa, bl-istess qalziet qadim u sidrija, u xi drabi kien ixidd ġlekk minn dawk li jfakkruk fl-antenati. Il-**mustaċċi** żgħar żgħar tiegħu ma kienu jaqtgħu xejn mal-bqija ta' wiċċu. Żgur li qatt ma sab lil min jgħidlu b'dan. Kien mitluq fi lbiesu, u nafu dejjem b'leħja ta' jumejn. Izda n-nofs tbissima ta' tfajjel kienet tixgħellu wiċċu. Trid u ma tridx, kien ikollok tieqaf tkellmu. Madankollu, hu mhux kliem kien irid.

“Sold għall-ħamiem, sinjur!”

Kliemu kien l-istess **għall**-fqar u l-għonja, għat-turisti u għaċ-ċittadini komuni kollha, u kulhadd kien **jitfagħlu** xi haġa fil-kaxxa ċkejna li kien iżomm fuq żaqqu b'idejha it-tnejn biex jilqa' fiha l-għotjiet tan-nies. Kaxxa mimlija sa nofsha bil-qamħ u l-qaraboċċ, u xħin **ifettillu**, erħilu jdeffes id waħda, **jimla** ponn u jxerrdu **mal**-art. Il-ħamiem fidil kien jagħraf minnufih it-tisfira ħafifa tiegħu, u l-ħoss tal-ikel mistenni, itektek fuq wiċċ l-art, kienet tifhmu kull tajra, anki l-aktar waħda ġdida. Il-ħlejjaq kollha kienu jingabru fi ftit waqtiet **għal**-laqgħa ġenerali, min minn fuq l-**ogħla** bjut antiki fil-qrib, min minn fuq il-friegħi ħoxnin tas-siġar, u min **minn** nofs it-triq fejn il-ħamiem kellu kunfidenza xi ftit żejda mat-traffiku u mal-liġijiet magħrufa tiegħu. Kellu kunfidenza wisq aktar mill-bnedmin infushom. Ma kinux jonqsu li jiġu wkoll xi żewġ għasafar mhux mistiedna u jithalltu, bil-wiċċ tost kollu, mal-ħamiem, **inaqqru** u jissieltu bla dnewwa, iżda bla ebda jedd leġittimu, għall-ikla ta' Vestru. Min-naħa tiegħu, Vestru qatt ma keċċa lil hadd.

Ir-raġel ma kellu 'l hadd fid-dinja ħlief lil Fefu, kelb komuni, issib bħalu kemm trid, li kien trabba miegħu minn twelidu. Kulhadd kien jafhom bi ħbieb mill-akbar, dejjem flimkien, u jekk Fefu kien jaħsel **jitbiegħed** xi ftit passi minn sidu, Vestru kien jaf sewwa li mal-ewwel għajta sieħbu kellu jasal jiġri hdejh.

“Int ħabib kbir tiegħi, Fef, u l-ħajja tagħna **ngħixuha** flimkien. Jekk inti ferħan, jien ferħan. Jekk jien imnikket, int bħali” kien iredden Vestru huwa u jhejji l-ikla ħafifa għalih u għall-kelb wara li jkun ingabar f'**daru** filgħaxija. Fiż-żewġ kmajriet li kellu Vestru kien imidd idejha għal kollox, u donnu qatt ma ħass il-ħtieġa li **jizzewweg**. Il-ħajja ta' waħdu għexha minn żmien il-gwerra dinjija li, fost il-vittmi tagħha, ġarret ukoll lil hutu kollha. Il-gwerra għallmitu l-ġuħ u l-faqar u kif jispelli l-kelma twila u tqila “ingustizzja”. Issa **li** ż-żmien għadda u hu dera, ma **seta'** jgerger minn xejn. In-niket kien jaf jidfnu fil-qiegħ ta' qalbu, u Fefu kien jifhmu malli kien iħares lejha. Dejjem il-kliem tas-soltu, il-kliem twajjeb tal-ħbieb li m'għandhomx x'jaħbu minn xulxin u li m'għandhom lil hadd aktar fl-univers kollu, kbir kemm hu kbir.

(Adattata minn 'Sold għall-Ħamiem, Sinjur!' fi Stejjer għal Qabel Jidlam ta' Oliver Friggieri)

